

VERSLAG

Aanwezig:

Patrick Appeltans (Lummen), Annemie Bergen (Nieuwerkerken), Peter Bijmens (Diepenbeek), Stijn Bouchet (Provincie Limburg), Paul Christis (Bree), Johan Coenjaerts (CNL), Luc Crommen (CNL), Thea Custers (Ham), Jan De Decker (Lummen), Anja Delief (PHL-BioResearch), Alain Devocht (CMK-Uhasselt/PHL-BioResearch), Theo Herbots (Provincie Limburg), Herdewyn Mieke (Provincie Limburg), Indeherberg Mischa (Schaffen-Diest), Koen Indesteege (Opglabbeek), Freddy Janssens (Provincie Limburg), Luc Janssens (LNE), Patricia Knaepen (Heers), Filip Konings (Bilzen), Filip Maris (Bocholt), Joris Mechelmans (Houthalen-Helchteren), Kathleen Meirens (Provincie Limburg), Nadine Moens (Provincie Limburg), Berto Partoens (Hoeselt), Ilse Plessers (RLLK), Brecht Rabijns (Beringen), Karel Rausch (Bierbeek), Lobke Rienckens (Provincie Limburg), Niki Saenen (Provincie Limburg), Willy Schildermans (Neerpelt), Hermien Schoutteten (LNE), Lies Smits (Gingelom), Nathalie Steegmans (Borgloon), Johan Theunis (Beringen), Francine Thewissen (Riemst), Zjef Vaes (Halen), Geert Vande Kerkhof (Hasselt), Joke Vandebeek (Houthalen-Helchteren), Nele Vandenreyt (Provincie Limburg), Nico Vanuytrecht (Hasselt), Kars Veling (Vlinderstichting), Chris Veyt (Sint-Truiden), Judith Voets (Voeren), Inge Wouters (Hoeselt).

Verontschuldigd:

Marie-Christine Huygen (Alken), Bea Toppet (PHL).

1. Verwelkoming en Voorwoord.

2. Enquête bermbeheer 2011 en raakpunten met de Samenwerkingsovereenkomst

Niki Saenen licht toe waar 'bermbeheer' zich bevindt op basis- en projectniveau van de SO 2008-2013. Nadine Moens bespreekt de resultaten van de enquête die bij de gemeenten afgenomen is in 2011 wat betreft bermbeheer(plannen).

3. Een bermbeheersplan? Hoe, wat, waar en waarom?

Ilse Plessers van het Regionaal Landschap Lage Kempen geeft een toelichting bij het belang van een bermbeheersplan, het waarom (oa wettelijk kader), hoe dit uitgewerkt moet worden (praktische uitwerking) en de voordelen van een BBP.

4. Gemeentelijk bermbeheer, uitdieping ikv Graskracht

Anja Delief (PHL) geeft een kort overzicht van de hoeveelheden bermmaaisel, (met soms discrepanties tussen de opgegeven waarden) en de mogelijk afzetmogelijkheden (vergistings)

- maakte de oefening: ivm gemaaide oppervlaktes en maaiselproductie in Limburgse gemeenten theorie<->wat de Limburgse gemeenten opgeven (oa in OVAM-enquete) (met soms discrepanties in de resultaten)
- afzet: biogas
- resultaten ivm vegetatietypering en een mogelijke evolutie naar minder waardevolle vegetatietypes
- schetsing van het wettelijk kader.

5. **Bermbeheer: ook voor plant en dier**

Kars Veling van de Vlinderstichting geeft een overzicht hoe ook de fauna profiteert van een goed bermbeheer met een hoge flora diversiteit. Kars legt de nadruk op een goede en blijvende sensibilisatie van de bevolking. Basis='Verkenning herstel, kleinschalige lijnvormige infrastructuur Heuvelland'.

6. **Panelgesprek**

Ilse Plessers, Anja Delief, Kars Veling, Nadine Moens en Freddy Janssens vormen het panel. De belangrijkste punten die hier besproken werden zijn:

- Voor de opmaak van een bermbeheerplan is een computerprogramma ontwikkeld voor de bepaling van de vegetatietypes, dat gebaseerd is op het werk van Zwaenepoel. Freddy Janssens stelt dit programma ter beschikking. Het programma geeft de gemeente mogelijkheden om zelf keuzes te maken bij de opmaak van het bermbeheersplan. De inventarisaties van de bermen moeten al plaatsgevonden hebben vooraleer men het programma kan toepassen. Het gebruik van het programma vraagt een gedegen ecologische kennis.
- Zolang de gemeente maait volgens een goedgekeurd bermbeheersplan, moet de gemeente geen verdere stappen ondernemen. Wijkt de gemeente af van het plan, moet een nieuwe evaluatie gebeuren. Bijkomend wordt meegegeven dat in het begeleidend schrijven bij de goedkeuring van het beheersplan een termijn wordt meegegeven waarvoor de afwijking/het plan geldt. Meestal bedraagt deze termijn vijf tot tien jaar.
- Men kan zich afvragen of er een interpretatieverschil bestaat tussen Vlaanderen en Nederland. Kars Veling licht toe dat men in Nederland oorspronkelijk gestart is met het beheer van alle bermen. Door het wegvallen van subsidies zijn de mogelijkheden inmiddels beperkt. Daarom worden in Nederland de beschikbare middelen ingezet op die plaatsen waar het meeste te bereiken is. Hierop reageert Ilse Plessers dat deze mogelijkheid ook in Vlaanderen bestaat. Men kan een afwijking op het bermbesluit aanvragen, maar dit dient goed gemotiveerd te worden.
- Op de vraag of er wetenschappelijk onderzoek bestaat waarbij bewezen is dat de afvoer van bermmaaisel wel degelijk een verarming veroorzaakt, antwoordt Anja Delief dat deze studies wel degelijk bestaan. Bovendien zou het laten liggen van maaisel een verrijking veroorzaken. In stedelijk gebied is het wel moeilijker om te verarmen dan in natuurlijk gebied. Hoe dan ook zorgt het afvoeren van maaisel ervoor dat de berm een andere structuur krijgt (cfr. Kars Veling).
- Er wordt opgemerkt dat door werken van nutsbedrijven waardevolle bermen verloren gaan. Een bijkomend probleem is dat bij werken de grond vaak wordt aangevuld met zeer vruchtbare zwarte grond 'opdat de berm snel zou herstellen', waardoor de schade alleen maar groter wordt. Zonder aanvulling van grond kan er beroep gedaan worden op de zaadbank die nog aanwezig is. Planten hebben dan alle kans om te herstellen.
- Om het mogelijk wegvallen van subsidies (oa SO) te compenseren, kunnen gemeenten bekijken of ze intergemeentelijk een gezamenlijk bermbeheersplan kunnen opstellen. Dit drukt de kosten voor de gemeenten en garandeert de continuïteit van het beheer.
- Binnen welke termijn geld voor biogas?
Binnen het project Graskracht is een team bezig om dit zo snel mogelijk te regelen.

7. **Enquête bermbeheer 2011 en raakpunten met de Samenwerkingsovereenkomst**

Niki Saenen licht toe waar 'bermmaaisel' zich bevindt op basis- en onderscheidingsniveau van de SO 2008-2013. Nadine Moens bespreekt de resultaten van de enquête die bij de gemeenten afgenomen is in 2011 wat betreft de verwerking van bermmaaisel.

8. **Bermmaaisel: van last tot lust**

Dr. Alain Devocht (CMK-Uhasselt/PHL-BioResearch) geeft aan dat bermmaaisel een belangrijke rol speelt (kan spelen) bij het waarmaken van de ambitie van de Provincie Limburg om klimaatneutraal te zijn in 2020. Hij bespreekt daarbij een aantal vernieuwende verwerkingsmogelijkheden.

9. **Bermbeheer in Bierbeek**

De gemeente Bierbeek was trendsetter in de jaren 1980 bij de opmaak van haar bermbeheerplan. Karel Rausch, milieuableider van de gemeente, schetst welke stappen men heeft genomen om te komen tot hun huidige beheerplan en welke beheersvormen worden gehanteerd i.v.m. het beheer van hollen (opgenomen in GNOP).

10. **Bermbeheer: een zeer complex verhaal dat loont voor mens, milieu en natuur**

Luc Janssens, directeur van de dienst NTMB (LNE) geeft een historiek van het bermbeheer, voor en na het Bermbesluit (1984). Hij bespreekt ook enkele brochures (Ecologisch bermbeheer, Amfibieën onderweg, Vademecum bermmaaisel, ...) die te bekomen zijn via <http://publicaties.vlaanderen.be>.

11. **Panelgesprek**

Alain Devocht, Karel Rausch, Luc Janssens en Nadine Moens vormen het panel. De belangrijkste punten die hier besproken werden zijn:

- Op korte termijn is vergisting de beste optie. In het buitenland zijn testen bezig met vergassing en pyrolysetechnieken. Deze technieken zijn echter moeilijk op de markt te brengen. Technisch gezien is dit zeker een mogelijkheid, maar dit is eerder iets voor de lange termijn.
- Het verhaal van materialenrecuperatie gebeurt in Nederland al vaker. De zuiverheid van het product is hierbij heel belangrijk. Nette vergisting is dan een minder interessante piste. Doordat er zand in maaisel zit, is er immers veel afzetting in de vergister.
- Een gemeente merkt op dat de wetgeving niet altijd je vriend is. De gemeente wil snoeihoutsnippers (afval) gebruiken voor de verwarming van het gemeentehuis. Doordat verbranden op de ladder van Lansink lager staat dan composteren, krijgt men hiervoor geen gunstig advies van OVAM.
- Bijkomend wordt opgemerkt dat de ladder van Lansink oorspronkelijk bedoeld is als sociologisch instrument en tegenwoordig te vaak gebruik wordt als hard wetenschappelijk instrument.
- Toekomst Graskracht: Op 26 april vindt een studiedag plaats in kader van Graskracht. De focus zal liggen op het kosten-baten-plaatje. In juni wordt het project afgesloten. Men hoopt daartegenover meer duidelijkheid te hebben inzake het beleid.
- Kan Limburg.net uitzoeken hoe grasmaaisel op een zo goedkope manier voor de gemeenten kan worden verwerkt? Er wordt doorverwezen naar Bionerga.